

30 de novembre de 2020

Francesc Layret: Jurista català i advocat dels treballadors

Ara fa 100 anys, i en els moments de repressió màxima sobre la CNT, fou assassinat Francesc Layret i Foix a la porta de casa seva quan anava a interessar-se pels dirigents cenetistes i per Lluís Companys, que havien estat detinguts. El passat 30 de novembre, i el marc dels actes commemoratius d'aquesta efemèride que s'estan celebrant a la ciutat de Sabadell, l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Sabadell va albergar (tot i que de forma virtual per les restriccions derivades de la pandèmia), un acte en record d'aquest insigne advocat i polític català.

L'encarregada d'obrir l'acte va ser l'Alcaldessa de Sabadell, Sra. Marta Farrés, qui va dedicar unes primeres paraules a l'homenatge des de la seva vessant com a polític i diputat per Sabadell. A destacar el seu tarannà innovador i progressista com a línies definidores de la seva trajectòria.

Seguidament va ser el torn del nostre degà, Sr. Manolo Hernández, qui va destacar que, sense cap mena de dubte, Francesc Layret representa un nou tipus de jurista, essent considerat com un dels primers, sinó el primer

advocat laboralista de la nostra història recent.

El company advocat Sr. Ramon Vallbé va aprofundir en aquesta faceta, desgranant el desenvolupament en aquests anys d'un nou tipus de jurista, progressista i amb una orientació clara d'utilització del Dret com a eina de progrés social. Figura que va reproduir-se en els companys i companyes que va exercir la seva tasca en els darrers anys de la dictadura, seguint un clar paral·lelisme.

Seguidament va ser el torn del company advocat Sr. Joan Badia, qui va glossar el Francesc Layret defensor de la llengua i la cultura catalanes, aspecte transcendental per entendre el personatge i la seva època.

Finalment, el Sr. Jaume Arboledas, advocat i músic, qui va interpretar la musicació del poema "VINT BALES FOREN, VINT BALES" de M. Mercè Marçal.

Va tancar l'acte l'Alcaldessa, qui va agrair als i les participants i organitzadors l'esforç esmerçat.

COMISSIÓ DE LLENGUA CATALANA

Què va representar la llengua catalana per a Francesc Layret (1880-1920)

Reflexions sobre la seva figura i la seva aportació a la llengua catalana en el centenari del seu assassinat.

Quan parlem de Francesc Layret, parlem de l'home polític i també de l'home jurista, advocat dels treballadors.

Però hi ha altres aspectes de Francesc Layret que es poden destacar. Un d'ells com a defensor de la seva llengua, la catalana.

No podríem entendre el seu llegat a la cultura i llengua catalana sense parlar atenció als seus antecedents històrics com les Bases de Manresa de 1892, que establia la llengua catalana com la única oficial a Catalunya (B. 3^a).

I vet aquí que convertit Layret en regidor de cultura a l'any 1908, va fer possible mitjançant una gestió impecable invertir un superàvit de 2 milions de pessetes en la creació d'escoles en les que ja des del primer moment l'ensenyament s'impartís en català, sense oblidar però el castellà amb la finalitat que els infants acabessin dominant perfectament les dues llengües. Fou un gran pas, però que fracassà per les circumstàncies polítiques l'època.

Important és ressenyar el 1918, quan entre els dies 7 a 14 d'abril es celebrà a Barcelona el 2n congrés universitari català en la que Layret fou ponent amb el tema "Catalanitat de la Universitat". De la ponència destacà aquests 4 punts:

1. La llengua oficial de la Universitat havia de ser la catalana, tot i poder donar-se ensenyaments en altres llengües bé per la naturalesa de la matèria, bé per ser la pròpia del professor o bé per ser la pròpia de l'alumnat.

2. Calia comptar amb la competència del professorat sense tenir en compte llur nacionalitat.

3. Calia que la cultura tingués un caràcter universalista.

4. La catalanitat de la Universitat i la cultura havien d'aportar el seu esforç al patrimoni espiritual de la humanitat.

Com tots sabem tal dia com avui 30 de novembre de 1920, Francesc Layret queia assassinat a mans d'un pistolero.

Que va ser del seu llegat en quant a llengua catalana es refereix?

4 anys després de la seva mort, el català seguia perseguit: El capità general de Catalunya Emilio Barrera, ocupà el càrrec amb la missió d'impedir l'ús del català a les esglésies i la vigilància dels religiosos tinguts per catalanistes; el general Losada, governador civil de Barcelona s'encarregà de tancar societats de tota mena, d'imposar l'ús del castellà a les corporacions públiques, de posar traves a les ballades de sardanes i de fer retirar banderes. Aquest general veia la llengua catalana i el catalanisme com a fets artificiosos, antinaturalment a més de pertorbadors; el general Milans del Bosch, també com a governador civil de Barcelona fou qui s'encarregà de destituir la Junta de Govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona al març de 1926 per què es va negar a deixar de publicar el seu anuari en català a part de tancar el camp del Barça i clausurar els locals de l'Orfeó Català. Ja no parlem del que va venir després.

Però ara fem un salt a la història i traslladem-nos als nostres dies. Què passaria si en aquest trasllat, i parlant de llengua catalana, poguéssim preguntar a Francesc Layret que n'opina de la situació?

Doncs segurament ens renyaria si llegís les estadístiques que dona l'IDES-CAT sobre el català a l'any 2018 i més en justícia a l'any 2019, ja que resulta que:

1. Amb dades de l'any 2018 la població que té el català com a llengua habitual sobre el total és del 36,1%.

2. En l'àmbit de la justícia la cosa encara és més decebedora, doncs el total de sentències dictades en llengua catalana ha representat només el 8,5% en el total de Catalunya, quan al 2014 era del 12,2%.

No li agradarien gens aquestes xifres. Ara, que tenim una Constitució i un Estatut d'autonomia que avala la cooficialitat de les llengües, seguim perdent l'ús de la nostra llengua en els tribunals.

Com ha dit Jesús Mestre i Godes en el seu llibre "Breu història de Catalunya" El som i serem, ara, rau en la parla, quan en els temps de Layret era a l'inrevés: la gent del carrer parlava el català però les institucions no ho reflectien. Aquest és el mateix en surt paradoxal en el que ens trobem però que en seu de tribunals encara és més punyent.

Serveixi doncs aquest homenatge a la figura de Francesc Layret, per reivindicar un ús de la llengua catalana més normalitzada sobre tot als tribunals de Catalunya, simplement per què és de justícia..

Joan Badia.
Col. 1163 ICASBD

Francesc Layret i Foix

Advocat i polític

En primer lloc no voldria deixar passar l'ocasió d'adreçar dos agraïments especials en ocasió d'aquesta celebració: el primer ha de ser per l'Ajuntament de Sabadell, representat aquí per l'Alcaldessa, l'Il·lma. Sr. Marta Farres, per permetre aquesta coorganització a la nostra corporació; En segon lloc és de justícia agrair la seva col·laboració a la Sra. Mercè Mira, presidenta d'Òmnium Cultural a Sabadell, a qui correspon en gran mesura el mèrit de l'organització d'aquest homenatge.

Tal com ens il·lustra l'Enciclopèdia Catalana, i per aportar unes mínimes notes biogràfiques, diré que Francesc Layret fou company de batxillerat de Lluís Companys al Liceu Poliglòt, i cursà dret i filosofia i lletres a Barcelona. Contribuí a la fundació de l'Associació Escolar Republicana (1900) i a la creació de l'Extensió Universitària. Redactà els estatuts de l'Ateneu Enciclopèdic, i en fou president el 1905. Aquest any ingressà a la joventut d'Unió Republicana i es doctorà amb la tesi *La societat primitiva, concepte i investigació*. Fou també elegit regidor de Barcelona pel districte VII. Participà activament a la Solidaritat Catalana, i entrà en contac-

te amb el nucli dissident de la Lliga Regionalista, que creà el Centre Nacionalista Republicà (1906). Com a regidor fou un dels promotors del Pressupost de Cultura (1908), que preveia uns centres escolars municipals on l'ensenyament hauria d'ésser donat en català, amb coeducació i llibertat religiosa. Fou un dels fundadors (1910) de la Unió Federal Nacionalista Republicana, de la qual se separà el 1914, com a protesta pel pacte de Sant Gervasi amb els lerrouxistes. Contribuí a la creació del Bloc Republicà Autonomista (1915). Com a advocat inicià aquests anys la defensa de treballadors davant els tribunals, i la CNT li anà confiant la majoria de les causes contra els sindicalistes.

El 1919 fou elegit diputat per Sabadell i denuncià a les corts amb energia la política social, l'administració de l'estat i la funció de l'exèrcit. En els moments de repressió màxima sobre la CNT, sota el govern de Martínez Anido, fou assassinat a la porta de casa seva quan anava a interessar-se pels dirigents cenetistes i per Lluís Companys, que havien estat detinguts i foren deportats a Maó.

Sense cap mena de dubte Francesc Layret és reconegut com el primer advocat

laboralista; en ocasions fins i tot com l'únic. Cal aclarir que realment no va ser iuslaboralista en el sentit etimològic del terme entre d'altres coses perquè abans de 1920 pràcticament no existia el Dret Laboral. D'igual manera, no va ser l'únic advocat dels treballadors a la Barcelona del principi de segle.

Sí que representa el desenvolupament en aquests anys d'un nou tipus de jurista, progressista i amb una orientació clara d'utilització del Dret com a eina de progrés social.

La figura de Layret és la constitució d'una rara avis: l'advocat al servei del moviment obrer i les seves organitzacions.

El periodista de la seva època Àngel Samblancat el va definir així:

“Layret portà a la professió la seva passió democràtica, el seu zel apostòlic (...). Defensà el pobre, el perseguit, el maltractat. Anà a la presó a buscar el pres, a redimir el captiu. Portà el consol i l'ajut la quin no pogué portar-li la llibertat. Aconsellà rectament. Honrà la toga i enaltí la missió de l'advocat. Fou l'únic, dels rars, dels que no abunden.”

Layret no fou un “advocat progre”; fou un exemple d'advocat il·lustrat, assessor sindical, respectuós amb la independència de les organitzacions obreres, i lliurat al progrés polític, cultural i material de la classe treballadora.

Manolo Hernández Martín
Degà ICASBD

